

TEKNOGİRİŞİM SERMAYE DESTEĞİ İNDİRİMİ

TECHNO-INITIATIVE CAPITAL SUPPORT DISCOUNT

Hakan DEĞİRMENCİ*

ÖZ

Ülkemizde genç girişimcilerin teknoloji içeren yenilikçi iş fikirleri çıkarılan çeşitli kanunlarla desteklenmekte ve teşvik edilmektedir. Söz konusu teşviklerden birisi olan teknogirişim sermaye desteğinde, örgün eğitim veren üniversitelerin herhangi bir lisans programından bir yıl içinde mezun olabilecek durumdaki öğrenci, yüksek lisans veya doktora öğrencisi ya da lisans, yüksek lisans veya doktora derecelerinden birini ön başvuru tarihinden en çok on yıl önce almış kişilere teknoloji içeren yenilikçi iş fikirlerinin teşebbüslere dönüştürülmek amacıyla yeni şirket kurmak şartıyla sermaye desteği verilmektedir. Genç girişimcilerin aktif iş hayatına katılmalarını sağlamak üzere uygulanan teknogirişim sermaye desteği uygulamasına paralel olarak teknogirişim sermayesi desteğinden faydalananların kuracakları yeni şirketlere taahhüt ettikleri sermaye ile ortak

ABSTRACT

In our country, innovative business ideas of young entrepreneurs containing technology are supported and encouraged by various laws. In the support of techno-initiative capital, which is one of the aforementioned incentives, students who can graduate from any undergraduate program of formal education universities within one year, graduate or doctoral students, or those who have received one of their bachelor's, master's or doctoral degrees at most ten years before the pre-application date Capital support is provided on the condition of establishing a new company in order to transform innovative business ideas containing technology into enterprises. Income and corporate tax payers who share with the capital committed to new companies to be established by those who benefit from techno-initiative capital support in parallel with the techno-initiative capital support application implemented to enable young

* Vergi Müfettişi, Hazine ve Maliye Bakanlığı, hakandegirmencii@hotmail.com, ORC-ID:0000-0002-1657-3423.
Değirmenci, H. (Şubat 2021). Teknogirişim Sermaye Desteği İndirimi, *Vergi Raporu*, 257, (148-157).

olan gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri, sağladıkları sermaye desteklerinin beyan edilen gelirin ya da kurum kazancının yüzde onunu ve öz sermayenin yüzde yirmisini aşmayan kısmını, beyan edilen gelirin/kurum kazancının tespitinde indirim konusu yapılabileceklerdir. Gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerine getirilen bu uygulama ile genç girişimcilerin teknoloji içeren yenilikçi iş fikirlerinin desteklenmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Teknogirişim, Teşvik, Sermaye Desteği, İndirim

JEL Sınıflandırma Kodları: A13, K34.

GİRİŞ

Günümüzde gelişen teknoloji ile birlikte üretim aşamasında emek faktörünün yoğunluğu azalmakta teknolojinin payı ise her geçen gün artmaktadır. Teknolojinin gelişmesi en başta maliyetlerin azalmasına neden olmakta ve bununla birlikte üretim kapasitesinin artmasına, üretim süresinin azalmasına, hammadde zayıflığının azalmasına, ürün çeşitliliğine neden olmaktadır.

Özel haller istisna olmak üzere işletmeler kar elde etmek amacıyla kurulmaktadır. İşletmeler bu amaç doğrultusunda ise kar maksimizasyonu kapsamında maliyet minimizasyonuna gitmektedirler. Esasında kar maksimizasyonunun nedeni olan maliyet minimizasyonunda işletmeler birden fazla seçenekle bunu sağlayabilirler. İşletmeler bu amaç doğrultusunda daha düşük kaliteli hammadde kullanmak, daha düşük kaliteli mamul üretmek, kayıt dışı işçi çalıştırmak, kayıt dışı hammadde temin etmek suretiyle maliyet minimizasyonuna gidebilirler ancak bu seçenekler sadece kısa vadede işletmeyi kara geçirecek olup uzun vadede işletmenin iflasının birer nedeni olarak sıralanabilecektir.

İşletmeler gelişen teknoloji ile birlikte üretim sürecini sürekli değiştirmek zorundadırlar. Sabit

entrepreneurs to participate in active business life, a portion of the capital support they provide that does not exceed ten percent of the income or corporate earnings they declare, and twenty percent of their equity, may be subject to a discount when determining the income or corporate earnings they declare. This application, brought to income and corporate tax payers, is aimed at supporting innovative business ideas involving technology of young entrepreneurs.

Keywords: Techno-Initiative, Capital Support, Discount

JEL Classification Codes: A13, K34.

üretim yöntemi ile mamul üreten işletmeler gelişen teknoloji karşısında zarar etmeye mahkumdurlar.

İşletmeler bünyelerinde gerçekleştirdikleri araştırma ve geliştirme faaliyetleriyle teknoloji-den maksimum fayda sağlayabilmektedir. Kısa vadede işletme için ekstra maliyet olarak görülen araştırma ve geliştirme faaliyetleri uzun vadede işletmelerin amaçlarından biri olan maliyet minimizasyonunda da kullanılabilir. Yine araştırma ve geliştirme faaliyetleri yeni ürünlerin oluşturulmasında veya mevcut ürünlerin geliştirilmesinde de kullanılabilir.

5746 sayılı Araştırma, Geliştirme Ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun'un¹ 2'nci maddesinde araştırma ve geliştirme faaliyeti (Ar-Ge); *Araştırma ve geliştirme, kültür, insan ve toplumun bilgisinden oluşan bilgi dağarcığının artırılması ve bunun yeni süreç, sistem ve uygulamalar tasarlamak üzere kullanılması için sistematik bir temelde yürütülen yaratıcı çalışmaları, çevre uyumlu ürün tasarımı ya da yazılım faaliyetleri ile alanında bilimsel ve teknolojik gelişme sağlayan, bilimsel ve teknolojik bir belirsizliğe odaklanan, çıktıları özgün, deneysel, bilimsel ve teknik içerik taşıyan faaliyetler* olarak ifade edilmektedir.

¹ 12.03.2008 tarih ve 26814 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Araştırma ve geliştirme faaliyetleri işletmeler için maksimum fayda sağlamasının yanında ülke ekonomisi için katma değeri yüksek olan ürünlerin üretilmesini de sağlamaktadır. Bunun için çıkarılan birçok düzenleme ile işletmelerin üretim sürecinde teknolojiyi en etkin biçimde kullanabilmeleri için araştırma ve geliştirme faaliyetlerine yönelik bir kısım teşvikler getirilmiştir.

Araştırma ve geliştirme faaliyetleri çıkarılan 5746 sayılı Ar-Ge ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun ve 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu ile desteklenmektedir. Bu kanunlarla getirilen teşvikler;

- Kurumlar vergisi istisnası,
- Gelir Vergisi istisnası,
- KDV istisnası,
- Damga vergisi istisnası,
- Gümrük vergisi istisnası,
- Sermaye-hibe desteği,
- Sigorta primi işveren hissesi desteği, olarak sıralanabilir.

Araştırma ve geliştirme faaliyetiyle, yenilik ve tasarım yoluyla ülke ekonomisinin uluslararası düzeyde rekabet edebilir bir yapıya kavuşturulması için teknolojik bilgi üretilmesini, mamulde ve mamulün üretim sürecinde yenilik yapılmasını, kaliteli mamul üretilmesini ve standardının yükseltilmesini, üretim verimliliğinin artırılmasını, üretim maliyetlerinin azaltılmasını, teknolojik bilginin ticarileştirilmesini, rekabet öncesi işbirliklerinin geliştirilmesini, teknoloji yoğun üretim, girişimcilik ve bu alanlara yönelik yatırımlar ile Ar-Ge'ye, yeniliğe ve tasarıma yönelik doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının ülkeye girişinin hızlandırılmasını, Ar-Ge ve tasarım personeli ve nitelikli işgücü istihdamının artırılmasını desteklemek ve teşvik etmek amacıyla çıkarılan 5746 sayılı Ar-Ge ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun günümüze kadar birçok değişikliğe uğramıştır.

26.02.2016 tarih ve 29636 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6676 sayılı Kanun'la 5746 sayılı

Ar-Ge ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun'un 3'üncü maddesinin 5'inci fıkrasına eklenen hükümle birlikte teknogirişim sermaye desteğinden faydalananlara sağlanan sermaye desteği indirimi uygulaması getirilmiştir.

Bu çalışmamızda 6676 sayılı Kanun'la getirilen teknogirişim sermaye desteğinden faydalananlara sağlanan sermaye desteklerinde indirim uygulaması tüm yönleri ile birlikte anlatılmaya çalışılmıştır.

1- TEKNOGİRİŞİM SERMAYESİ DESTEĞİ

1.1- Kapsamı

5746 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde teknogirişim sermayesi; *"örgün eğitim veren üniversitelerin herhangi bir lisans programından bir yıl içinde mezun olabilecek durumdaki öğrenci, yüksek lisans veya doktora öğrencisi ya da lisans, yüksek lisans veya doktora derecelerinden birini ön başvuru tarihinden en çok on yıl önce almış kişilerin, teknoloji içeren ve yenilikçi iş fikirlerini, desteği veren merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri tarafından desteklenmesi uygun bulunan bir iş planı çerçevesinde, katma değer ve nitelikli istihdam yaratma potansiyeli yüksek teşebbüslere dönüştürebilmelerini teşvik etmek için yapılan sermaye desteği"* şeklinde ifade edilmiştir.

Teknogirişim sermayesinin desteğinin tanımına bakıldığında, maddi imkanı olmayan genç girişimcilerin yenilikçi fikirlerinin hayata geçirilebilmesi için kamu idareleri tarafından desteklenmesi amacıyla getirilen bir uygulama olduğu anlaşılmaktadır. Getirilen bu uygulama ile ülke ekonomisine katkı sağlayacak teknoloji içeren yenilikçi fikirler birer teşebbüse dönüştürülecektir.

5746 sayılı Kanun kapsamındaki teknogirişim sermayesi desteği uygulamasında ikili bir ayırma gidilmiş olup anılan uygulamadan yararlanabilmek için örgün eğitim veren üniversitelerde okumak veya bu üniversitelerden mezun olmak şartı getirilmiştir. Açık veya uzaktan öğretim

kapsamında eğitim veren üniversitelerde okuyan ve bu üniversitelerden mezun olan kişilerin teknogirişim sermayesinden yararlanamayacağı ise aşıkardır.

Buna göre teknogirişim sermayesi desteği teşvikinden örgün eğitim veren üniversitelerin:

- Lisans bölümünden bir yıl içinde mezun olabilecek durumdaki öğrenciler,
- Yüksek lisans ya da doktora öğrencileri,
- Lisans, yüksek lisans veya doktora derecelerinden birini ön başvuru tarihinden en çok on yıl önce almış kişiler

yararlanabilecektir.

Teknogirişim sermayesi desteği teşvikinden yararlanabilmesi için eğitim alınan veya mezun olunan bölümün bir önemi bulunmamaktadır. Herhangi bir lisans bölümünden bir yıl içinde mezun olabilecek öğrenciler ile bu bölümden ön başvuru tarihinden en çok on yıl önce mezun olan kişiler teknogirişim sermaye uygulamasından yararlanabilecektir. Bu durum yüksek lisans ve doktora eğitimi için de geçerlidir.

Teknogirişim sermayesi uygulaması yukarıda sayılan kişilerin teknoloji içeren ve yenilikçi iş fikirlerinin katma değer ve nitelikli istihdam yaratma potansiyeli yüksek teşebbüslere dönüştürebilmesi amacıyla teşvik edilmektedir. Bundan dolayı teknoloji ve yenilik içermeyen fikirler teşvik kapsamına alınmayacaktır.

1.2- Uygulaması

Teknogirişim sermaye desteği 5018 sayılı Kanun'a ekli listelerde yer alan merkezî yönetim kapsamındaki kamu idareleri tarafından verilmektedir. Çalışmanın bundan sonraki bölümlerinde kamu idaresinden kastedilen husus merkezî yönetim kapsamındaki kamu idareleridir.

Kamu idareleri tarafından verilecek olan teknogirişim sermayesi desteği için 5746 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin (5) numaralı fıkrasında 100.000 TL'lik sınırlama getirilmiştir. Kamu idareleri tarafından verilecek olan bu destek hibe

şeklinde olup girişimcinin geri ödemesi söz konusu değildir.

Bahsi geçen (5) numaralı fıkarda destekleme limiti her ne kadar 100.000 TL olarak belirlenmişse de anılan hükmün devamı ile Sanayi ve Teknoloji Bakanı'na 100.000 TL'lik tutarı; sektörler, iş kolları, bölgeler ya da teknoloji alanları itibarıyla ayrı ayrı veya birlikte beş katına kadar artırmaya veya kanuni tutarına kadar indirmeye yetki verilmiştir.

Yine 5746 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin (5) numaralı fıkrasında belirtilen hüküm gereğince yılı bütçesinde Ar-Ge projelerinin desteklenmesi amacıyla ödeneği bulunan merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin tümü tarafından yapılan ödemelerin toplamı, her takvim yılı için 50.000.000 TL'yi geçemez. Bu tutarlar, takip eden yıllarda Vergi Usul Kanunu'na göre her yıl belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırmak suretiyle uygulanmaktadır.

Öte yandan 2020 yılı için teknogirişim sermaye desteği limiti 200.000 TL olarak belirlenmiştir.

Teknogirişim sermayesi desteği veren kamu idareleri, teknogirişim sermaye desteğine ilişkin usul ve esasları kendileri belirlemektedirler. Bu kapsamda TÜBİTAK her yıl destek programları açıklamaktadır.

TÜBİTAK tarafından teknogirişim sermayesi desteğine ilişkin olarak 1512 Teknogirişim Sermayesi Desteği Programı yayımlanmış olup teknogirişim sermaye desteği uygulamasının daha iyi kavranması için TÜBİTAK tarafından ilan edilen programa ilişkin genel bilgiler aşağıda alt başlıklar halinde açıklamıştır.

1.3- 1512 Teknogirişim Sermayesi Desteği Programı

1.3.1- Kapsamı

TÜBİTAK, 1512 Teknogirişim Sermayesi Desteği Programı ile girişimcilerin teknoloji içeren yenilikçi iş fikirlerini, ülke ekonomisine kazandırabilecek katma değer ve istihdam yaratan ve

teşebbüslere dönüştürebilmeleri için, düşünme aşamasından pazarlama aşamasına kadar olan faaliyetlerini desteklemeyi hedeflemektedir. Bahsi geçen 1512 Teknogirişim Sermayesi Desteği Programı üç aşamadan oluşmaktadır.

1.3.2- Desteklenen Unsurlar

Teknogirişim sermaye desteği uygulamasının getiriliş amacı yenilikçi düşüncelerin ülke ekonomisine kazandırılması amaçlandığından teknoloji ve yenilik içermeyen fikirler teşvik dışı bırakılmıştır. Bu kapsamda TÜBİTAK tarafından desteklenen teknoloji ve yenilik doğuran iş fikirleri şöyle sıralanmıştır;

- Enerji ve Temiz Teknolojiler,
- Akıllı Ulaşım,
- İletişim ve Sayısal Dönüşüm,
- Sürdürülebilir Tarım ve Beslenme
- Akıllı Üretim Sistemleri,
- Sağlık ve İyi Yaşam.

1.3.3- Başvuru, Değerlendirme ve Sonuçlandırma

Örgün eğitim veren üniversitelerin; lisans bölümünden bir yıl içinde mezun olabilecek durumdaki öğrenciler, yüksek lisans ya da doktora öğrencileri ve lisans, yüksek lisans veya doktora derecelerinden birini ön başvuru tarihinden en çok on yıl önce almış kişiler TÜBİTAK'ın her yıl belli tarihlerde ilan ettiği çağrı üzerine teknoloji ve yenilik doğuran ve daha önce belirlenen iş fikirlerine ilişkin uygulayıcı kuruluşlar aracılığıyla TÜBİTAK'a başvurularını yapacaklardır.

Yine TÜBİTAK 512 Teknogirişim Sermayesi Desteği Programı Çağrı Duyurusu'na² göre, TÜBİTAK'ın çağrısına ilişkin olarak üniversitelerin Teknoloji Transfer Ofisleri (TTO), kanunla kurulmuş vakıflar ve girişimcilik alanında en az bir iş fikri yarışması düzenleyerek iş fikri değerlendir-

me süreçlerini başarıyla yürütmüş veya hızlandırıcı, kuluçka, vb. alanlarda deneyimi olan Türkiye'de yerleşik sermaye şirketleri teknogirişim sermaye desteğinden yararlanmak üzere başvuru yapabilirler.

TÜBİTAK tarafından belirlenen uygulayıcı kuruluşların büyük bir çoğunluğu üniversite ve Teknoloji Geliştirme Bölgesi A.Ş. lerden oluşmaktadır. TÜBİTAK tarafından belirlenen uygulayıcı kuruluşlara www.tubitak.gov.tr/1512 adresinden ulaşılabilir.

Birinci aşama faaliyetlerini yürütmek üzere seçilen uygulayıcı kuruluşları, TÜBİTAK tarafından açılan çağrı kapsamında kendi web sayfalarında ilan edecekleri duyuru ile iş fikri başvurularını kabul edecektir.

Uygulayıcı kuruluşlar birinci aşama kapsamında; girişimcilerin iş fikirlerinin toplanması, değerlendirilmesi, seçilen iş fikirlerinin doğrulanması ve TÜBİTAK'a ikinci aşama başvurusu yapacak iş planlarının belirlenmesi faaliyetlerini yürütecektir. İş fikrinin teknik ve ticari açıdan doğrulanması sürecinde, uygulayıcı kuruluşlar girişimcilere mentorluk, iş birliği ağlarının kurulandırılması, iş planı hazırlama desteği vb. hizmetleri sağlayacaktır.

Birinci aşama sonunda hazırladığı iş planı uygulayıcı kuruluşu tarafından onaylanan girişimciler, Programın ikinci aşama başvurusunu TÜBİTAK'a yapacaktır. İş planları, TÜBİTAK tarafından yürütülecek ikinci aşama panellerinde değerlendirilecektir.

İkinci aşama desteği almaya uygun bulunan girişimcilerden teknogirişim sermayesi desteğinden faydalanmak üzere şirket kurmaları istenecektir.³ Akabinde TÜBİTAK ile kuruluş arasında sözleşme imzalanmasından sonra kuruluşa teminat alınmaksızın hibe olarak teknogirişim sermayesi desteği sağlanır.

² TÜBİTAK. 512 Teknogirişim Sermayesi Desteği Programı Çağrı Duyurusu (https://www.tubitak.gov.tr/sites/default/files/18842/big_g_2019-1_cagri_dokumani.pdf). Erişim tarihi: 09 Ekim 2020.

³ TÜBİTAK. a.g.e.

2- TEKNOGİRİŞİM SERMAYE DESTEĞİNDEN FAYDALANANLARA SAĞLANAN SERMAYE DESTEĞİ İNDİRİMİ 2.1- Kapsamı

Ülkemizde uygulanan vergi sistemine göre gerçek kişiler tarafından elde edilen kazançlar gelir vergisine tabi tutulurken kurumların kazançları ise kurumlar vergisine tabidir. Gelir vergisinin konusu, kapsamı, mükellefi ve uygulaması 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nda açıklanmışken kurumlar vergisine ilişkin aynı açıklamalara 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nda yer verilmiştir.

Gerek gelir vergisi gerekse de kurumlar vergisi safi tutarlar üzerinden alınmaktadır. Nitekim bu durumun dayanağı Gelir Vergisi Kanunu'nun ikinci maddesinde açıklanan yedi gelir unsurunun vergilendirmede gerçek ve safi miktarları ile dikkate alınacağı hükmüdür.

Gelir vergisi uygulamasında kazanç ve iratların safi tutarları dikkate alındığından bu kazanç ve iratlara ilişkin hasılatlardan yine bu kazanç ve iratların elde edilmesi aşamasında katlanılan giderler indirim konusu yapılır. Her bir kazanç ve irat türü itibarıyla safi irada ulaşabilmek için hasılatlardan indirilecek giderler Gelir Vergisi Kanunu'nun ilgili maddelerinde sayılmıştır. Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 6'ncı maddesinde yer alan hüküm gereğince safi kurum kazancının tespitinde, Gelir Vergisi Kanunu'nun ticarî kazanç hakkındaki hükümleri uygulanacaktır.

Öte yandan kazanç ve iratların elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile doğrudan ilişkisi olmasa bile vergi kanunları tarafından belirlenen bağış, yardım, sponsorluk, kültürel, sosyal ve ekonomik desteğe ilişkin gibi bazı harcamalar vergi matrahının tespiti aşamasında mükellefler tarafından verilecek beyannameler üzerinden indirim konusu yapılabilecektir. Gelir vergisi uygulamasına ilişkin söz konusu harcamalara Gelir Vergisi Kanunu'nun 89'uncu maddesinde yer verilirken kurumlar vergisi uygulamasında söz ko-

nusu harcamalara Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10'uncu maddesinde yer verilmiştir.

26.02.2016 tarih ve 29636 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6676 sayılı Kanun'la 5746 sayılı Ar-Ge ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun'un 3'üncü maddesinin 5'inci fıkrasına eklenen hükümle birlikte teknoloji girişim sermaye desteğinden faydalananlara sağlanan sermaye desteği indirimi uygulaması getirilmiş olup bu uygulama 01.03.2016 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir.

6676 sayılı Kanunla getirilen uygulama gereğince; teknoloji girişim sermayesi desteğinden faydalananlara, bu desteğe konu projelerinin finansmanında kullanılmak üzere gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri tarafından sağlanan sermaye desteklerinin beyan edilen gelirin veya kurum kazancının yüzde onunu ve öz sermayenin yüzde yirmisini aşmayan kısmı Gelir Vergisi Kanunu'nun 89'uncu maddesi uyarınca beyan edilen gelirin ve Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10'uncu maddesine göre kurum kazancının tespitinde indirim konusu yapılır.

Buna göre 6676 sayılı Kanun'la getirilen bu uygulama ile birlikte teknoloji girişim sermayesi desteğinden faydalananların kuracakları şirketlere sermaye sağlayan gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri 5746 sayılı Kanun'daki hadler çerçevesinde belirlenen tutarları verecekleri gelir vergisi beyannamesi veya kurumlar vergisi beyannamesi üzerinden indirim konusu yapabilecekleridir.

Öte yandan 6 seri No.lu 5746 Sayılı Araştırma, Geliştirme Ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun Genel Tebliği'nin 9'uncu maddesinin ikinci fıkrasına göre gelir veya kurumlar vergisi mükellefleri tarafından sağlanan sermaye desteğinin, merkezî yönetim kapsamındaki kamu idaresi tarafından kabul edilmiş iş planına uygun biçimde ve destek başvurusundan sonra ihdas edilmiş ve girişimcinin münferiden veya müştereken temsil ve ilzama yetkili olduğu

işletmeye sermaye desteğini sağlayan mükelleflerce kuruluşunda veya sonrasında ortak olmak ve sermaye koymak suretiyle sağlanması zorunludur.

2.2- İndirim Olarak Dikkate Alınabilecek Tutar

Gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri tarafından teknogirişim sermaye desteğinden faydalananlara sağlanan sermaye desteği indiriminin uygulamasına ilişkin açıklamalara Araştırma, Geliştirme Ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesine İlişkin Uygulama Ve Denetim Yönetmeliği'nin yedinci bölümünde ve 6 seri No.lu 5746 Sayılı Araştırma, Geliştirme Ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun Genel Tebliği'nin 9'uncu maddesinde yer verilmiştir.

5746 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin birinci fıkrasının (5) numaralı bendinde yer alan hüküm gereğince teknogirişim sermaye desteğinden faydalananlara sağlanan sermaye desteği indirimi; gelir vergisi mükellefleri için beyan edilen gelirin yüzde onu iken kurumlar vergisi mükellefleri için ise kurum kazancının yüzde onunu ve öz sermayenin yüzde yirmisi olarak belirlenmiştir. Yine bahsi geçen bentte yer alan hüküm gereğince gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri tarafından kapsamda beyanname üzerinden indirim konusu yapabileceği yıllık tutar ise 500.000 TL'yi geçemeyecektir.

6 seri No.lu 5746 Sayılı Araştırma, Geliştirme Ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun Genel Tebliği'ne göre;

- Teknogirişim sermayesi desteğine konu projelerin finansmanında kullanılmak üzere gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri tarafından sağlanan sermaye desteklerinin iki yıl içerisinde ilgili projenin finansmanında kullanılmayan kısmı için indirim dolayısıyla zamanında tahakkuk ettirilmemiş vergiler gecikme faizi ile birlikte tahsil edilecektir.

- İndirim olarak dikkate alınabilecek tutar, gelir vergisi mükellefleri açısından sermaye desteğinin sağlandığı takvim yılında elde edilen beyana tabi kazanç ve iratların toplam tutarından geçmiş yıl zararları ve tüm indirim ve istisnalar düşüldükten sonra kalan tutarın yüzde onu ile sınırlıdır. Gelir vergisi mükellefleri tarafından desteklenen sermaye tutarı beyan edilen gelirin yüzde onundan az olması halinde ise yararlanabilecekleri indirim tutarı destekledikleri sermaye tutarları ile sınırlı olacaktır.
- Kurumlar vergisi mükellefleri açısından indirim olarak dikkate alınabilecek tutar ise sermaye desteğinin sağlandığı hesap dönemi başındaki öz sermayenin yüzde yirmisini aşmamak şartıyla kurum kazancının en çok yüzde onu ile sınırlı olup indirim tutarının tespitinde kurum kazancı olarak ticari bilanço kârı veya zararına kanunen kabul edilmeyen giderler eklenmek ve geçmiş yıl zararları ile varsa tüm indirim ve istisnalar düşülmek suretiyle bulunan tutar **[Ticari bilanço kârı (zararı) + kanunen kabul edilmeyen giderler - geçmiş yıl zararları - tüm indirim ve istisnalar]** dikkate alınacaktır. Yine kurumlar vergisi mükellefleri tarafından desteklenen sermaye tutarı beyan edilen kurum kazancının yüzde onundan az olması halinde ise yararlanabilecekleri indirim tutarı dönem başı özsermayenin yüzde yirmisini aşmamak şartıyla destekledikleri sermaye tutarları ile sınırlı olacaktır.
- Teknogirişim sermaye desteğinden faydalananlara sağlanan sermaye desteği indiriminin uygulamasına ilişkin şartları sağlayan mükellefler bu indirimlerden geçici vergi dönemleri itibarıyla de yararlanabilecek olup herhangi bir nedenle indirime konu edilemeyen tutarın izleyen hesap dönemlerine devretmesi ise mümkün bulunmamaktadır.

Teknogirişim sermaye desteğinden faydalananlara sağlanan sermaye desteği indirimi uygulaması, bu kapsamda yeni şirketin kurulduğu dönemde indirim konusu yapılması gerekmektedir.

Öte yandan yukarıda yer alan ve aynı zamanda 6 seri No.lu 5746 Sayılı Araştırma, Geliştirme Ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun Genel Tebliği'nin üçüncü bölümünde açıklanan hükümlere dikkat edileceği üzere indirim konusu yapılabilecek tutar sınırlamasında gelir vergisi mükellefleri için sadece beyan edilen gelirin yüzde onu ile sınırlı tutulurken kurumlar vergisi mükellefleri için kurum kazancının yüzde onuna ilave olarak dönem başı öz sermaye tutarının yüzde yirmisi olarak ikincil bir sınırlama getirilmiştir. Dolayısıyla gelir vergisi mükellefleri için indirim tutarı hesaplanırken kurumlar vergisi mükellefleri için getirilen dönem başı öz sermayenin yüzde yirmisi sınırına dikkat edilmeyecektir.

Kurumlar vergisi açısından öz sermayenin tespiti ise 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 192'nci maddesine göre yapılması gerekmektedir.

Ticari Kazanç	380.000
Gayrimenkul Sermaye İradı*	120.000
Kanunen Kabul Edilmeyen Gider	50.000
Geçmiş Yıl Zararı	70.000
Kızılay Derneğine Nakdi Bağış	30.000
Eğitim ve Sağlık Harcaması	20.000

Gayrimenkul sermaye iradı %15 götürü gider düşülmüş halidir.

Gelir Vergisi Kanunu'nun 85'inci maddesi gereğince Kanun'un ikinci maddesi sayılan yedi gelir unsurunu elde eden gerçek kişiler yine aynı Kanun'da aksi belirtilmediği sürece bu gelirlerini yıllık gelir vergisi beyannamesi ile bildirmek mecburiyetindedir.

Bay (H), teknoloji girişim sermaye desteğinden faydalanan Bayan (F)'nin kuracağı şirkete 200.000 TL sermaye yatırarak ortak olmuştur. Bay (H) söz konusu şirkete ortak olmasından do-

Vergi Usul Kanunu'nun 192'nci maddesi hükmü gereğince müteşebbisin işletmeye mevzu varlığı yani öz sermaye bilançosunun aktif toplamı ile borçlar arasındaki fark olarak tanımlanmaktadır.

2.3- Uygulama Örnekleri

Örnek-1: Ankara Üniversitesi'nde gıda mühendisliği son sınıfta okuyan Bayan (F) sürdürülebilir tarım ve beslenme alanında geliştirdiği teknoloji ve yenilik içeren ve Ankara Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi Yönetici A.Ş. aracılığıyla başvurduğu projesi TÜBİTAK tarafından onaylanmış ve sermaye şirketi kurması hususu kendisine tebliğ edilmiştir.

Teknogirişim sermaye desteğinden faydalanan Bayan (F) tarafından kurulacak şirkete söz konusu projenin finansmanına destek olmak amacıyla gelir vergisi mükellefi Bay (H), 200.000 TL sermaye ile %30 oranında ortak olmuştur.

Bay (H)'nin ilgili dönemde elde ettiği kazanç ve iratlar ile diğer indirimlere ilişkin bilgiler ise aşağıdaki gibidir.

layı 5746 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin (5) numaralı fıkrası gereğince beyan edilen gelirin yüzde onunu aşmamak şartıyla desteklediği sermaye tutarını gelir vergisi matrahının tespitinde beyanname üzerinden indirim konusu yapabilecektir.

Bay (H) tarafından beyanname üzerinden indirim konusu yapılabileceği tutar ise aşağıdaki gibi hesaplanmıştır;

İndirim Tutarı = [Ticari Kazanç + GMSİ + KKEG – (Geçmiş Yıl Zararları + Bağış + Eğitim ve Sağlık Harcaması)] % 10

$$\begin{aligned} \text{İndirim Tutarı} &= [380.000 + 120.000 - (70.000 \\ &+ 30.000 + 20.000)] \times 0,10 \\ &= 38.000 \text{ TL} \end{aligned}$$

Teknogirişim sermaye desteğinden faydalanan Bayan (F)'nin yeni kuracağı şirkete 200.000 TL sermaye vererek ortak olan Bay (H) ilgili dönem gelir vergisi beyannamesi üzerinden yukarıda hesaplandığı şekilde 38.000 TL'yi indirim konusu yapabilecektir.

Öte yandan Bay (H), Bayan (F) tarafından kurulan şirkete sermaye olarak 20.000 TL yatırıyordu yararlanabileceği indirim tutarı 20.000 TL ile sınırlı olacaktır.

Örnek-2: 2018 yılında Orta Doğu Teknik Üni-

versitesinde Yüksek Lisansını tamamlayan Bay (A)'nın, 2020 yılında akıllı ulaşım ile ilgili iş fikri teknogirişim sermayesi desteği uygulaması kapsamında kabul edilmiş olup sermaye şirketi kurulması hususu kendisine tebliğ edilmiştir.

Bay (A)'nın teknogirişim sermaye desteğine konu projesine destek olmak isteyen (HD) Ulaşım Ltd. Şti., 300.000 TL sermaye ödeyerek Bay (A)'nın kuracağı yeni şirkete %40 oranında ortak olmuştur.

(HD) Ulaşım Ltd. Şti.'nin ilgili dönem kurumlar vergisi beyannamesi bilgileri ise aşağıdaki gibidir.

İlgili hesap dönemi dönem başı Öz sermaye Tutarı	1.000.000
Ticari Bilanço Karı	2.000.000
Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler	500.000
Geçmiş Yıl Zararı	100.000
Yurtdışı Şube Kazançları İstisnası	200.000
MEB İlkokula Bağış	50.000
Amatör Spor Kulübü Sponsorluk Harcaması	50.000

Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 6'ncı maddesi hükmü gereğince mükelleflerin bir hesap dönemi içerisinde elde ettikleri safi kurum kazancı kurumlar vergisine tabi olmakta olup bu kazancın tespitinde ise ticari kazanç hakkındaki hükümler uygulanmaktadır.

(HD) Ulaşım Ltd. Şti., teknogirişim sermaye desteğinden faydalanan Bay (A)'nın kuracağı şirkete 300.000 TL sermaye yatırarak ortak olmuştur. (HD) Ulaşım Ltd. Şti., söz konusu şirkete ortak olmasından dolayı 5746 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin (5) numaralı fıkrası gereğince sermaye desteğinin sağlandığı hesap dönemi başındaki öz sermayenin yüzde yirmisini ve kurum kazancının yüzde onunu aşmamak şartıyla desteklediği sermaye tutarını kurumlar vergisi matrahının tespitinde beyanname üzerinden indirim konusu yapabilecektir.

(HD) Ulaşım Ltd. Şti. tarafından beyanname

üzerinden indirim konusu yapılabilecek tutar ise aşağıdaki gibi hesaplanmıştır;

$$\begin{aligned} \text{İndirim Tutarı} &= [\text{Ticari bilanço kârı} + \text{KKEG} - \\ &(\text{Geçmiş Yıl Zararı} + \text{İstisnalar} + \text{Bağış} + \text{Sponsorluk Harcaması})] \times \% 10 \end{aligned}$$

Yukarıda belirtildiği tespit edilecek indirim tutarı aynı hesap dönemi dönem başı öz sermayenin % 20'sini ise aşmayacaktır.

$$\begin{aligned} \text{İndirim Tutarı} &= [2.000.000 + 500.000 - \\ &(100.000 + 200.000 + 50.000 + 50.000)] \times 0,10 \\ &= 210.000 \text{ TL} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Dönem Başı Öz Sermaye Sınırlaması} &= \\ &1.000.000 \times 0,20 \\ &= 200.000 \text{ TL} \end{aligned}$$

(HD) Ulaşım Ltd. Şti. teknogirişim sermaye desteğinden faydalanan Bay (A)'nın kurduğu şirkete yatırdığı sermaye dolayısıyla 210.000 TL indirim tutarı hesaplanmıştır. Ancak 5746 sayılı

Kanun'un 3'üncü maddesinde yer alan hüküm gereğince indirim tutarı sermayenin yatırıldığı hesap döneminin dönem başı öz sermaye tutarının %20'sini geçemez.

Buna göre (HD) Ulaşım Ltd. Şti.nin teknogirişim sermaye desteğinden faydalanan Bay (A)'nın kurduğu şirkete yatırdığı sermaye dolayısıyla indirim konusu yapabileceği tutar 200.000 TL'dir.

SONUÇ

Dünyanda gelişen teknolojiye ülkemizin de ayak uydurabilmesi ve genç girişimcilerin teknoloji içeren yenilikçi fikirlerinin ülke ekonomisine kazandırılabilmesi için çıkarılan 5746 sayılı Kanun'unla genç girişimcilerin bu fikirleri değerlendirilmektedir. Araştırma ve geliştirme faaliyeti kapsamında yapılan bu faaliyetler çıkarılan birçok Kanun'la teşvik edilmekte vergi istisnaları ve vergi indirimleri gibi uygulamalarla desteklenmektedir.

6676 sayılı Kanun'la 5746 sayılı Ar-Ge ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun'un 3'üncü maddesinin 5'inci fıkrasına eklenen hükümle birlikte teknogirişim sermaye desteğinden faydalananlara sağlanan sermaye desteği indirimi uygulaması ile genç girişimcilerin desteklenmesi amaçlanmış olup bu amaç doğrultusunda teknogirişim sermaye desteğinden

faydalananlarca kurulacak şirketlere sermaye ile ortak olan gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri tarafından sağlanan sermaye desteklerinin beyan edilen gelirin veya kurum kazancının yüzde onunu ve öz sermayenin yüzde yirmisini aşmayan kısmı, Gelir Vergisi Kanunu'nun 89'uncu maddesi uyarınca beyan edilen gelirin ve Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10'uncu maddesine göre kurum kazancının tespitinde indirim konusu yapabilecektir.

KAYNAKÇA

- 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu
- 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu
- 5746 sayılı Araştırma, Geliştirme Ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun
- 6 seri No.lu 5746 Sayılı Araştırma, Geliştirme Ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun Genel Tebliği
- Araştırma, Geliştirme Ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesine İlişkin Uygulama Ve Denetim Yönetmeliği
- TÜBİTAK. 512 Teknogirişim Sermayesi Desteği Programı Çağrı Duyurusu (https://www.tubitak.gov.tr/sites/default/files/18842/biggg_2019-1_cagri_dokumani.pdf). Erişim tarihi: 09 Ekim 2020.